

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

# PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2



BRNO 2013

# PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis  
*Peer-reviewed journal*

Ročník 54

*Vě ume 3*

Číslo 2

*Issue 2*

**Předseda redakční rady**  
**Head of editorial board**

Pavel Kouřil

**Redakční rada**  
**Editorial board**

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,  
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

**Odpovědný redaktor**  
**Editor in chief**

Petr Škrdla

**Výkonná redakce**  
**Assistant Editors**

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,  
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

**Technická redakce, sazba**  
**Executive Editor, Typography**

Alice Del Maschio

**Software**  
**Software**

Adobe InDesign CS5

**Fotografie na obálce**  
**Cover Photography**

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)  
*Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)*

**Adresa redakce**  
**Address**

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.  
Královopolská 147  
612 00 Brno  
IČ: 68081758  
E-mail: [pv@arub.cz](mailto:pv@arub.cz)  
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

**Tisk**  
**Print**

Azu design s.r.o.  
Bayerova 805/40  
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.



**Obr. 132.** Uničov, ulice Olomoucká. Sonda S7/12, plochá střešní krytina se zahroceným koncem.

**Abb. 132.** Uničov, Olomoucká-Straße. Sonde S7/12, flache Dach-eindeckung mit dem gespitzen Ende.

Cu). V okrajových částech města tak lze počítat s kovoliteckou výrobou související s těžbou a zpracováním kovů v Nížkém Jeseníku a existencí uničovského horního obvodu již v roce 1234. Nálezy slitků olova známe ze středověké Opavy, kde se měšťané angažovali ve zpracování a distribuci jeseníckého olova (hlavně do Uher) z ložisek u Horního Benešova. I v Opavě byli kovoliti ztlačeni do okrajových zón města (Kouřil 2006, 39; Wihoda 2007, 226).

Pavel Šlězár

## Literatura

- Dehnerová, H., Zatloukal, R. 2003:** Uničov (okr. Olomouc). Haškova ulice č. p. 216. *Přehled výzkumů* 44, 281–282.
- Dohnal, V. 1982:** Středověké sídlištní objekty v Uničově (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 1980, 42.
- Drobný, T. 1997:** Útvar archeologických výzkumů. In: *Památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 1996*. Olomouc: Památkový ústav, 55–56.
- Faltýnek, K., Kaiser, L., Šlězár, P., Večeřa, P. 2010:** Uničov (okr. Olomouc). Masarykovo náměstí. *Přehled výzkumů* 51, 479–480.
- Grégr, J., Kaiser, L. 2009:** Uničov (okr. Olomouc). Masarykovo náměstí 36. *Přehled výzkumů* 50, 445.
- Kaiser, L. 2008:** Uničov (okr. Olomouc). Školní ulice, p. č. 2574. *Přehled výzkumů* 49, 451–452.
- Klápště, J. 2002:** Měšťané a lidé z města. In: M. Nodl, F. Šmahel (eds.): *Člověk českého středověku*. Praha: Argo, 335–363.
- Klápště, J. 2005:** *Proměna českých zemí ve středověku*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Kouřil, P. 2006:** Život v raně středověkém městě ve světle archeologie. In: M. Čapský (ed.): *Opava*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 27–42.
- Kuča, K. 2008:** *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. VII. díl, Str-U*. Praha: Libri.

**Michna, P. 1980:** Dvě sídlištní stavby z počátků lokačního Uničova. Příspěvek k otázce zemnic ve městech a vesnicích 13. století. *Vlastivědný věstník moravský* 32, 161–186.

**Šlězár, P., Faltýnek, K. 2004:** Litovel (okr. Olomouc). Centrum města. *Přehled výzkumů* 45, 204–207.

**Wihoda, M. 2007:** *Vladislav Jindřich*. Brno: Matice moravská.

## Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Olomoucká-Straße. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

## UNIČOV (OKR. OLMOUC)

**Třída Dr. Beneše č. p. 88, parc. č. 236. Středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchranný výzkum.**

V srpnu 2011 se na ploše zbouraného původního domu uskutečnil záchranný výzkum formou dohledu vyvolaný výstavbou rodinného domu na třídě Dr. Beneše č. p. 88. Lokalita se nachází v městské památkové zóně Uničov před někdejší městskou hradbou. Poloha naleziště je dána souřadnicemi: Y = 554507,12, X = 1100718,03; Y = 554498,25, X = 1100716,06; Y = 554497,50, X = 1100720,63; Y = 554483,40, X = 1100717,14; Y = 554481,63, X = 1100724,43; Y = 554503,50, X = 1100729,74.

Ve výkopech pro základové pásy budoucího domu (hloubka 1 m, šířka 0,7 m) byly zdokumentovány dva profily. Ve výkopu pro jižní obvodovou zeď byla pod recentními navážkami zachycena část kulturní vrstvy k 103, která obsahovala keramiku z 15. století. V protilehlém výkopu na severní straně pak byla zjištěna novověká vrstva k 107 s nalezenými zlomky keramiky z 16.–17. století.

V samostatném výkopu položeném uprostřed stavební parcely ve vzdálenosti 3 m od uliční čáry (rozměry 2 x 1,8 m, hloubka 1,2 m) byl zdokumentován třetí profil, kde byla opět zjištěna novověká vrstva k 110, ze které byl vzorkováním získán další soubor keramiky z 16.–17. století.

Geologické podloží nebylo žádným výkopem dosaženo.

V severním výkopu rýhy byla odkryta také kamenná zeď k 900. Zeď vybagrovanou do hloubky 1 m šlo sledovat v celé délce výkopu (22,5 m). Zhruba 10 cm před jižním profilem výkopu bylo možno zaznamenat její líc. Ve vzdálenosti 7,8 m od jihozápadního rohu lokality se zeď v úseku dlouhém 8,8 m rozšiřuje až do jižního profilu. Šířka zdiva k 900 byla 0,65 m, šířku v rozšířeném úseku nebylo možno změřit, základová spára nebyla zjištěna. Protože se lokalita nachází v těsné blízkosti někdejší městské hradby, můžeme předpokládat, že odkrytá zeď k 900 byla součástí městské fortifikace, pravděpodobně parkánové zdi.

*Petr Večeřa*

## Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Dr. Beneš-Straße. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

## UNIČOV (OKR. OLMOUC)

**Olomoucká č. p. 225, parc. st. 138/2, Olomoucká č. p. 226, parc. st. 138/3. Středověk, novověk. Klášter, město. Záchraný výzkum.**

Lokalizace: blok budov mezi body v S-JTSK: 1) X = 1101102,53, Y = 554374,54; 2) X = 1101106,18, Y = 554406,6; 3) X = 110127,81, Y = 554403,73; 4) X = 1101125,47, Y = 554381,58; 5) X = 1101144,49, Y = 554378,97; 6) X = 1101141,89, Y = 554367,27.

Záchraný archeologický výzkum v prostorách bývalého minoritského kláštera (zánik řeholní komunity roku 1815; Foltýn 2005, 711-715), v současnosti využívaného pro potřeby Základní školy Haškova č. p. 211, probíhal ve východním křídle budov, jež náležejí do ulice Olomoucké (č. p. 225, parc. st. 138/2). Vyvolán byl rekonstrukcí přízemní části areálu těchto budov, dále pak stavbou a rekonstrukcí kanalizačních a drenážních sítí, včetně přípojky této kanalizace na stávající městskou kanalizaci ve dvorním traktu parc. st. 138/2 a v prostoru parc. st. 138/3 s č. p. 226, nalézající se již vně stávajících středověkých městských hradeb (souřadnice liniových výkopů viz níže). Výzkum byl prováděn formou dohledu během všech zemních prací.

V první fázi této rekonstrukce byly z jednotlivých místností, jež byly označeny čísly sond S1/12 až S11/12, odstraňovány podsypy stávajících podlah, a to do hloub-

ky 0,5–0,6 m pod současný povrch. V převážné většině se jednalo o vlhkostí zasažené stavební suti, které byly keramikou datovatelné do období průběhu 19. století, přičemž v těchto uloženinách se druhotně vyskytovala i keramika z průběhu vrcholného středověku a raného novověku. Tyto novověké uloženičky byly na mnoha místech narušeny mladšími recentními zásahy a stavební sut' byla v jedné z místností v průběhu 2. poloviny 20. století nahrazena škvárou. Během těchto prací byla v sondách S2/12, S5/12 a S7/12 zjištěna torza několika zdí nejasného účelu a stáří, a to z lomového kamene nebo cihel, případně šlo o zdiva smíšená. V místnosti se sondou S9/12 byly zachyceny pozůstatky novověké cihlové kanalizace (zeď 911; okolí bodu v S-JTSK: X = 1101122,53, Y = 554385,14), která po zániku své funkce byla ještě v průběhu 2. poloviny 19. století v jednom místě o rozloze cca 2 m<sup>2</sup> (označeno jako sonda S13/12) částečně využita jako odpadní jímka. Obsahovala tudíž mimo stavební suti i značné množství fragmentů užitkové keramiky a různých částí kachlů z kamen. Z jiných odkrytých zdí bylo nejdůležitější torzo kamenného zdiva, jehož koruna byla obnažena v jižní části bývalé křížové chodby, při její stávající severní zdi (sonda S7/12, zeď 910; okolí bodu v S-JTSK: X = 1101116,2, Y = 554383,14; v převážné většině se jednalo o velké kameny až bloky hrubozrnného pískovce, nahodilý malý fragment cihly, vše pojeno velmi kvalitní vápennou maltou). Toto zdivo mělo severojižní směr, bylo kolmé na stávající zeď bývalé křížové chodby a při obou jejích lících, východním i západním, byly formou mikrosond zjištěny zbytky lité maltové podlahy. Toto zdivo se dochovalo v délce cca 1,5 m, široké bylo 0,75 m, koruna této zdi se nacházela 0,55 m pod úroveň stávající podlahy a překryta byla stavební sutí obdobného charakteru, jak je popsáno výše, a to včetně datace. V tomto případě se s největší pravděpodobností jednalo o pozůstatek některé starší středověké fáze kláštera. K velmi pozoruhodnému zjištění došlo i v části severního smíšeného zdiva stávající křížové chodby (v těchto zdech převažují spíše cihly a rozpoznatelné byly i mladší druhotné úpravy těchto zdí), kdy jako plentky bylo pod stávající podlahou v jednom místě použito několik exemplářů ploché střešní krytiny se zahroceným koncem (obr. 132). Tento typ krytiny byl v námi sledovaném regionu zachycen zatím vždy pouze v rámci výzkumů sakrálních anebo církevních staveb, a to v Litovli (Faltýnek 2000; Faltýnek, Šlězár 2007; Kauerová, Vítek, Faltýnek 1999; Šlězár 2008) a Šternberku. Z posledně jmenované lokality je znám prozatím pouze ojedinělý exemplář tohoto typu krytiny shodou okolností využitý opět druhotně rovněž v plentě jedné z přízemních chodeb tamějšího augustiniánského kláštera (nepublikovaný a dosud nezpracovaný archeologický výzkum odpadní jímky s obsahem keramiky z období kolem poloviny 20. století v areálu augustiniánského kláštera ve Šternberku; terénní práce a dokumentaci prováděl K. Faltýnek). Naproti tomu z místnosti se sondou S9/12 pochází opět z novověkého oplentování stávající obvodové zdi místnosti rovněž plochá střešní krytina, v tomto případě tzv. „bobrovka“.